

STATUS OF THE SAKER FALCON IN HUNGARY BETWEEN 1980 AND 2022

Bagyura J., Szitta T., Haraszthy L. (MME BirdLife Hungary, Budapest, Hungary)

Prommer M. (University of Florida, USA)

Horvath M. (MME BirdLife Hungary, Budapest, Hungary)

Contact:

Janos Bagyura
bagyura.janos@mme.hu

Tamas Szitta
tamas.szitta@gmail.com

Laszlo Haraszthy
haraszthyl@gmail.com

Matyas Prommer
mprommer@gmail.com

Marton Horvath
horvath.marton@mme.hu

Recommended citation: Bagyura J., Szitta T., Haraszthy L., Prommer M., Horvath M. Status of the Saker Falcon in Hungary between 1980 and 2022. – *Raptors Conservation*. 2023. S2: 447–449. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-447-449 URL: <http://rrcn.ru/en/archives/35216>

There is limited data available about the status of the Saker Falcon (*Falco cherrug*) in Hungary before 1980. According to available sources, the species was a regular breeder in several habitat types, but was not common in the late 19th and early 20th centuries. The population decreased significantly through the 20th century falling to fewer than 50 pairs after World War II. The main reasons for the population decrease were DDT and widespread persecution (poisoning and shooting) of raptors by hunters. The species had reached the brink of extinction in Hungary by the 1970s. The Hungarian population of Saker Falcon is closely monitored and protected by MME BirdLife Hungary and the Hungarian National Park directorates' ranger service over the last forty years. In the framework of Hungary's national Saker Falcon conservation program, several significant actions have been undertaken: all potential breed-

ing sites were surveyed, nest began to be formally guarded, artificial nests were installed on trees and high-voltage electric pylons, dangerous medium-voltage poles have been retrofitted with bird-friendly designs, and European Ground Squirrels (*Spermophilus citellus*) have been translocated to their former habitats. In addition, research activities including banding, GPS-tracking, and prey analyses have begun. The conservation program received significant support from WWF (1986–1990), the European Union's LIFE Nature program (2016–2018), and the Hungarian government. Thanks to these varied and widespread efforts, the population started to increase slowly, but continuously between 1980 and 2010, with an average population growth rate was approximately 11% annually. The number of known nesting pairs has increased from eight pairs (1980) to 172 pairs (2010). Later population abundance showed fluctuating trends between 2011 and 2022, but remained more or less stable (143–185 pairs). The Hungarian population of Saker Falcons is estimated to be 180–200 nesting pairs. In 2022, 175 nesting pair were documented and 444 chicks fledged from 152 successful breeding attempts. A new EU funded "LIFE SakerRoads" project was launched in 2023 to increase the species' population on the North-Hungarian Plain, where a significant decline was observed over the last decade.

Saker Falcon (*Falco cherrug*) nestlings in an artificial nest on the power pole. Photo from *Milvus Group*.

Птенцы балобана (*Falco cherrug*) в искусственном гнездовье на опоре ЛЭП. Фото *Milvus Group*.

ЭБЖ тірегіндегі жасанды ұяда ителгінін (*Falco cherrug*) балапандары. *Milvus Group* фотосы.

СТАТУС БАЛОБАНА В ВЕНГРИИ В ПЕРИОД С 1980 ПО 2022 ГОДЫ

Багюра Я., Шитта Т., Хараити Л. (ММЕ BirdLife Венгрии, Будапешт, Венгрия)
Проммер М. (Университет Флориды, США)
Хорват М. (ММЕ BirdLife Венгрия, Будапешт, Венгрия)

Контакт:

Янош Багюра
bagyura.janos@mme.hu

Тамаш Шитта
tamas.szitta@gmail.com

Ласло Хараити
haraszthyl@gmail.com

Матьяш Проммер
mprommer@gmail.com

Мартон Хорват
horvath.marton@mme.hu

Рекомендуемая цитата: Багюра Я., Шитта Т., Хараити Л., Проммер М., Хорват М. Статус балобана в Венгрии в период с 1980 по 2022 годы. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2. С. 447–449. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-447-449 URL: <http://rrrcn.ru/ru/archives/35216>

Данные о состоянии балобана (*Falco cherrug*) в Венгрии до 1980 г. ограничены. Согласно доступным источникам, вид регулярно гнездился в нескольких типах местообитаний, но в конце XIX – начале XX веков его численность значительно сократилась и продолжала сокращаться в течение XX века, а после второй мировой войны уменьшилась до менее чем 50 пар. Основными причинами сокращения популяции стали ДДТ и повсеместное преследование (отравление и отстрел) хищных птиц со стороны охотников. К 1970-м гг. в Венгрии этот вид оказался на грани исчезновения. Венгерская популяция балобана находится под пристальным наблюдением и охраной ММЕ/BirdLife Венгрии и рейнджерской службы дирекций венгерских национальных парков в течение последних четырёх десятилетий. В рамках национальной программы по сохранению балобана проведён ряд важных мероприятий: обследованы все потенциальные места гнездования, организована охрана гнёзд, установлены искусственные гнездовья на деревьях и опорах высоковольтных линий электропередачи, опасные опоры среднего напряжения реконструированы на безопасные для птиц конструкции, а европейские суслики (*Spermophilus citellus*) были расселены в прежние места обитания. Кроме того, также проводились исследовательские мероприятия, такие как кольцевание, GPS-слежение и анализ добычи. Программа сохранения получила значительную поддержку со стороны WWF (1986–1990 гг.), программы Европейского Союза LIFE Nature (2016–2018 гг.) и правительства Венгрии. Благодаря разнообразным и широкомасштабным усилиям, популяция балобана стала медленно, но непрерывно увеличиваться с 1980 по 2010 год, а средний темп прироста насе-

Saker Falcon. Photo by E. Schnayder.

Балобан. Фото Е. Шнайдер.

Ителгі. Е. Шнайдердін фотосы.

ления составил около 11% в год. Число известных гнездящихся пар увеличилось с 8 пар (1980 г.) до 172 пар (2010 г.). Впоследствии численность популяции демонстрировала колебания в период с 2011 по 2022 год, но оставалась более или менее стабильной (в диапазоне 143–185 пар). Венгерская популяция балобанов оценивается в 180–200 гнездящихся пар. В 2022 году было обнаружено 175 гнездящихся пар и вылетело 444 птенца в результате 152 успешных попыток размножения. В 2023 году был инициирован новый проект «LIFE SakerRoads», финансируемый ЕС, целью которого является увеличение популяции этого вида на Северо-Венгерской равнине, где за последнее десятилетие наблюдалось значительное сокращение его численности.

ВЕНГРИЯДА 1980 ЖЫЛДАН 2022 ЖЫЛҒА ДЕЙІН ИТЕЛГІНІҢ МӘРТЕБЕСІ

Багюра Дж., Шумта Т., Хараити Л. (ММЕ BirdLife Венгрия, Будапешт, Венгрия)
 Prommer M. (Флорида университеті, АҚШ)
 Хорватх М. (ММЕ BirdLife Венгрия, Будапешт, Венгрия)

Контакт:

Янош Багюра
 bagyura.janos@mme.hu

Тамаш Шумта
 tamas.szitta@gmail.com

Ласло Хараити
 haraszthyl@gmail.com

Матъяш Проммер
 mprommer@gmail.com

Мартон Хорват
 horvath.marton@mme.hu

Ұсынылатын дәйексөз: Багюра Я., Шумта Т., Хараити Л., Проммер М., Хорват М. Венгрияда 1980 жылдан 2022 жылға дейін ителгінің мәртебесі. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. S2: 447–449 DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-447-449 URL: <http://rrcn.ru/ru/archives/35216>

1980 жылға дейінгі Венгриядағы ителгінің (*Falco cherrug*) жағдайы туралы деректер шектеулі. Қолда бар дереккөздерге сәйкес, түр тұрақты түрде мекендеу ортасының бірнеше түрлерінде өсіп келеді, бірақ ХІХ ғасырдың аяғы мен ХХ ғасырдың басында оның саны айтарлықтай азайып, ХХ ғасыр бойы азаюды жалғастырды, ал екінші дүниежүзілік соғыстан кейін оның саны 50 жуптан аз мөлшерге дейін кеміп кеткен. Популяцияның азаюының негізгі себептері ЖКА және аншылардың жыртқыш құстарды жаппай қудалауы (улау және ату) болды. 1970 жылдарға қарай Венгрияда бұл түр жойылу алдында тұрды. Ителгінің Венгриялық популяциясы соңғы төрт онжылдықта ММЕ/BirdLife Венгрия және Венгрия ұлттық парктер дирекциясының рейнджер қызметі тарапынан мұқият қадағаланып, қорғалады. Ителгінің қорғаудың ұлттық бағдарламасы аясында бірқатар маңызды іс-шаралар жүргізілді: барлық ықтимал өсімдіктер мен жерлер зерттелді, өсімдіктер мен жерлерді қорғау ұйымдастырылды, ағаштар мен жоғары вольтты электр беру бағаналарына жасанды өсімдіктер орнатылды, қауіпті орташа вольтты тіректер құстар үшін қауіпсіз құрылымдармен қайта құрылды, ал еуропа саршынағы (*Spermophilus citellus*) бұрынғы мекендеу орындарына қоныстандырылды. Сонымен қатар, сақиналау, GPS қадағалау және ауланғандарды талдау сияқты зерттеу жұмыстары да жүргізілді. Қорғау бағдарламасына WWF (1986–1990), Еуропалық Одақтың LIFE Nature бағдарламасы (2016–2018) және Венгрия үкіметі айтарлықтай қолдау көрсетті. Әртүрлі және кен ауқымды құштардың арқасында ителгі популяциясы 1980 жылдан 2010 жылға дейін баяу, бірақ үздіксіз өсе бастады, популяцияның орташа өсу қарқыны жылына шамамен 11%

Saker Falcon. Photo by A. Kovacs.

Балобан. Фото А. Ковача.

Ителгі. А. Ковачтің фотосы.

күрады. Белгілі өсімдіктер мен жерлердің саны 8 жуптан (1980) 172 жупқа (2010) дейін өсті.

Кейіннен популяция 2011 және 2022 жылдар аралығындағы ауытқуларды көрсетіп, бірақ азды-көпті тұрақты болып қалды (143–185 жуп диапазонында). Ителгінің Венгриялық популяциясы өсімдіктер мен жерлерді 180–200 жупты құрайды. 2022 жылы өсімдіктер мен жерлерді 175 жуп табылып, 152 көбею сәтті эрекетінен 444 балапан өсіп шықты. 2023 жылы Еуропалық Одақ қаржыландыратын жана «LIFE SakerRoads» жобасы басталды, ол соңғы онжылдықта олардың саны айтарлықтай азайған Солтүстік Венгрия жазығында осы түрдің популяциясын арттыруға бағытталған.